

POSTANOWIENIE

Dnia 10 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi M. B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 1559/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 10 kwietnia 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie toczącym się pod sygnaturą akt VI ACa 1559/23
nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje skarżącej M. B. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000
(dwa tysiące) złotych za okres
od 29 czerwca 2023 r. do 20 grudnia 2024 r.;**

**III. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz skarżącej M. B. kwotę 240 (dwieście
czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za
opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po
upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem
Skarbowi Państwa – Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Warszawie
do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu skargowym;**

IV. oddala skargę w pozostałym zakresie;

V. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej M. B. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 28 listopada 2024 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 2 grudnia 2024 r., skarżąca M. B., działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VI ACa 1559/23, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie (pkt 1); zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do wyznaczenia terminu rozprawy bądź posiedzenia niejawnego w celu wydania wyroku w terminie 3 miesięcy od dnia rozpoznania skargi (pkt 2); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kwoty 10 000 (dziesięć tysięcy) złotych (pkt 3); zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie – kosztów tego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego (pkt 4).

W uzasadnieniu skargi pełnomocnik wyjaśnił, że skarżąca złożyła pozew do Sądu przeciwko P. S.A. 9 listopada 2018 r. Przedmiotem sprawy jest roszczenie o zapłatę tytułem świadczenia nienależnego oraz ustalenie nieważności umowy kredytu hipotecznego udzielonego w CHF. Sprawa przed Sadem pierwszej instancji trwała do 31 marca 2023 r. Dnia 26 maja 2023 r. do Sądu Apelacyjnego wpłynęły akta sprawy z apelacjami obu stron. W dalszej części uzasadnienia pełnomocnik stwierdził, że od momentu wpływu do Sądu apelacji nie wykonano żadnej czynności oraz że fakt ten ma bardzo poważne konsekwencje finansowe, bowiem skarżąca mimo nadpłaty kapitału, wciąż jest zobowiązana spłacać kredyt. W treści uzasadnienia powołano także przepisy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wyjaśniające podstawy obowiązku Państwa – Strony rozpoznania indywidualnej sprawy w rozsądnym

terminie. W rozważaniach pełnomocnika znalazły się także odwołania do stanowisk Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego w tym względzie.

W odpowiedzi na skargę z dnia 12 marca 2025 r., która wpłynęła do Sądu Najwyższego tego samego dnia, Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o jej oddalenie. W dalszej części odpowiedzi wyjaśnił, że nie istniała obiektywna możliwość rozpoznania sprawy we wcześniejszym terminie. Ponadto, przedstawił kalendarium czynności podejmowanych w sprawie o sygn. akt VI ACa 1559/23 oraz obciążenia pracą, a także średni okres oczekiwania na rozpoznanie spraw apelacyjnych w tym sądzie. W obszernej odpowiedzi znalazły się także odwołania do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie sposobu rozumienia przewlekłości postępowania, opis obciążeń ww. Sądu sprawami „frankowymi” oraz zasady kolejności rozpoznawania spraw. Prezes Sądu zapewnił także w treści odpowiedzi, że sprawa rokuje na rychłe zakończenie w związku z wyznaczeniem terminu rozprawy na dzień 19 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość

postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną beczynność sądu, jako naruszającą może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd

jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Przedmiotowa sprawa dotycząca zapłaty tytułem świadczenia nienależnego oraz ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego zakończyła się przed Sadem Okręgowym 31 marca 2023 r. wydaniem wyroku, po czym pełnomocnicy stron wnieśli o jego uzasadnienie, a po sporządzeniu i doręczeniu odpisów orzeczenia z uzasadnieniem obie strony wywiodły apelacje. Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 26 maja 2023 r. Tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS. Wylosowano sędziego referenta. W tym samym dniu sprawę wpisano do repertorium ACa oraz zarządzono zawiadomienie stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. W dniu 29 czerwca 2023 r. sędzia referent zapoznał się z pismem zawierającym zarzut zatrzymania i zarządził pozostawienie go w aktach sprawy. W dniu 26 lipca 2024 r. wpłynął wniosek o przyspieszenie rozpatrzenia sprawy. Zarządzeniem z dnia 20 grudnia 2024 r. wezwano pełnomocnika powódki do sprecyzowania określonej w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia w terminie 7 dni pod rygorem sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Jednocześnie zarządzono doręczenie odpisu apelacji pozwanego pełnomocnikowi powódki. Zarządzenie zostało wykonane w dniu 30 grudnia 2024 r. Pismem z dnia 23 stycznia 2025 r. pełnomocnik powódki złożył odpowiedź na zobowiązanie sądu. Pismem z dnia 30 stycznia 2025 r. strona powodowa złożyła odpowiedź na apelację pozwanego. W dniu 13 lutego 2025 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji powódki pełnomocnikowi pozwanego. Zarządzeniem z dnia 25 lutego 2025 r. podjęto decyzję o wyznaczeniu terminu rozprawy na dzień 19 marca 2025 r. Zarządzenie zostało wykonane niezwłocznie.

W związku z tym, że Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta i wykonaniem wymienionych wezwań, nie podejmował czynności zmierzających

do merytorycznego rozpoznania sprawy przez ponad dwanaście miesięcy, to w ocenie Sądu Najwyższego, mając na względzie powyższe okoliczności, uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest także obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa narzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części oddalił żądanie skarżącej. W związku z tym, że 19 marca 2025 r. w sprawie VI ACa 1559/23 zapadł wyrok, nie było podstaw do zobowiązania Sądu Apelacyjnego w Warszawie do podejmowania czynności z pkt 2 skargi.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono w oparciu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokatów (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.).

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW.

[a.]